

Muutoksenhaku kunnan perimiin ympäristöterveydenhuollon maksuihin

Johdanto

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntö on muuttunut Kuntaliiton muutoksenhakuoppaan viimeisimmän päivityksen (2020) jälkeen. Nykyinen elintarvikelaki (297/2021) tuli voimaan huhtikuussa 2021, terveydensuojelulain (763/1994) muutos vuoden 2022 alussa ja tupakkalain (549/2016) muutos toukokuun alussa 2022. Lakimuutosten myötä muutoksenhaku kunnan perimistä maksuista muuttui.

Ympäristöterveydenhuollon maksuihin liittyvässä muutoksenhaussa tulee ensisijaisesti käyttää laissa määriteltyjä muutoksenhakureittejä (hallintolain mukainen oikaisuvaatimus). Perustevalituksen tekemiseen ei siis enää ohjata maksun yhteydessä.

Kunnan tulee määrätä suoriteperusteiset maksut siten, että niiden suuruus vastaa enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia. Kunnan taksoja koskeviin päätöksiin haetaan muutosta siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään. Kunnan vahvistamiin ympäristöterveydenhuollon taksoihin haetaan muutosta tekemällä oikaisuvaatimus viranomaiselle (kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin), paitsi silloin kun taksan hyväksyy valtuusto.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Haettaessa muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Muutoksenhaku elintarvikelain mukaisiin maksuihin

Elintarvikelain (297/2021) mukaisiin maksuihin liittyvästä muutoksenhausta on säädetty elintarvikelain 76 §:ssä. Sekä valvonnan perusmaksuun että kunnan suoriteperusteisiin maksuihin sovelletaan oikaisuvaatimusmenettelyä. Oikaisuvaatimukseen sovelletaan, mitä hallintolain 7 a luvussa säädetään.

Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja käsiteltävä kiireellisenä.

Maksuun tulee liittää hallintolain 46 §:n mukaisesti ohje oikaisukeinon käyttämisestä. Ohje tulee lain perusteluiden mukaan aina liittää silloin, kun valituksen tekemisen edellytyksenä on erikseen säädetty oikaisumenettely.

Suoriteperusteiset maksut

Elintarvikelain 76 §:n 2 momentin mukaan kunnan perimistä suoriteperusteisista maksuista tulee vaatia oikaisua ennen valittamista.

Elintarvikelain suoriteperusteisten maksujen osalta oikaisuvaatimus ohjataan päätöksen tehneelle taholle (hallintolaki 49 d §) mutta on juridisesti yhtä oikein ohjata oikaisuvaatimus tarkastuksen tehneelle ja maksun määränneelle virkamiehelle kuin lautakunnalle

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Haettaessa muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Valvonnan perusmaksu

Elintarvikelain 76 §:n mukaan valvonnan perusmaksuun saa vaatia oikaisua kunnalta, jos:

- 1) perusmaksu on peritty aiheettomasti;
- 2) perusmaksu on maksuvelvollisen sitä aiheuttamatta jäänyt määräämättä.

Jos perusmaksu on peritty aiheettomasti, oikaisuvaatimus voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa maksun määräämisestä seuraavan kalenterivuoden alusta. Mikäli maksu on annettu tiedoksi postitse, asianosaisen katsotaan saaneen siitä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä.

Mikäli maksu on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä (esimerkiksi verkkolaskuna), asianosaisen katsotaan saaneen maksusta tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Jos perusmaksu on maksuvelvollisen sitä aiheuttamatta jäänyt määräämättä, oikaisuvaatimus voidaan tehdä vuoden kuluessa sitä seuraavan kalenterivuoden alusta, jolloin maksu olisi pitänyt määrätä.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle, joka on tehnyt päätöksen.

Elintarvikelain valvonnan perusmaksun osalta oikaisuvaatimus ohjataan päätöksen tehneelle taholle (hallintolaki 49 d §) mutta on juridisesti yhtä oikein ohjata oikaisuvaatimus tarkastuksen tehneelle ja maksun määränneelle virkamiehelle kuin lautakunnalle.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Haettaessa muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Muutoksenhaku terveydensuojelulain maksuihin

Terveydensuojelulain (763/1994) mukaisiin maksuihin liittyvästä muutoksenhausta on säädetty terveydensuojelulain 56 §:ssä. Sekä valvonnan perusmaksuun että kunnan suoriteperusteisiin maksuihin sovelletaan oikaisuvaatimusmenettelyä. Maksuun tulee liittää hallintolain 46 §:n mukaisesti ohje oikaisukeinon käyttämisestä. Ohje tulee lain perusteluiden mukaan aina liittää silloin, kun valituksen tekemisen edellytyksenä on erikseen säädetty oikaisumenettely.

Suoriteperusteiset maksut

Terveydensuojelulain 56 §:n 1 momentin mukaan kunnan perimistä suoriteperusteisista maksuista tulee vaatia oikaisua ennen valittamista. Oikaisuvaatimukseen sovelletaan, mitä hallintolain 7 a luvussa säädetään. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja käsiteltävä kiireellisenä.

Terveydensuojelulain suoriteperusteisten maksujen osalta oikaisuvaatimus ohjataan päätöksen tehneelle taholle (hallintolaki 49 d §) mutta on juridisesti yhtä oikein ohjata oikaisuvaatimus tarkastuksen tehneelle ja maksun määränneelle virkamiehelle kuin lautakunnalle.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Haettaessa muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Valvonnan perusmaksu

Terveydensuojelulain 56 §:n mukaan valvonnan perusmaksuun saa vaatia oikaisua kunnalta, jos:

- 1) perusmaksu on peritty aiheettomasti;
- 2) perusmaksu on maksuvelvollisen sitä aiheuttamatta jäänyt määräämättä.

Jos perusmaksu on peritty aiheettomasti, oikaisuvaatimus voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa maksun määräämisestä seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin viimeistään 60 päivän kuluttua päätöksen tiedoksisaannista. Mikäli maksu on annettu tiedoksi postitse, asianosaisen katsotaan saaneen siitä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä.

Mikäli maksu on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä (esimerkiksi verkkolaskuna), asianosaisen katsotaan saaneen laskusta tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Jos perusmaksu on maksuvelvollisen sitä aiheuttamatta jäänyt määräämättä, oikaisuvaatimus voidaan tehdä vuoden kuluessa sitä seuraavan kalenterivuoden alusta, jolloin maksu olisi pitänyt määrätä.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle, joka on tehnyt päätöksen.

Terveydensuojelulain valvonnan perusmaksun osalta oikaisuvaatimus ohjataan päätöksen tehneelle taholle (hallintolaki 49 d §) mutta on juridisesti yhtä oikein ohjata oikaisuvaatimus tarkastuksen tehneelle ja maksun määränneelle virkamiehelle kuin lautakunnalle.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Haettaessa muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Muutoksenhaku tupakkalain mukaisiin maksuihin

Tupakkalain (549/2016) myyntipistekohtainen valvontamaksu (91 §) sekä hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut (90 §) vahvistetaan kunnan taksassa. Tupakkalain 106.2 §:n mukaan muutoksenhausta 90 ja 91 §:ssä tarkoitettuja taksoja koskeviin päätöksiin säädetään kuntalaissa. Oikaisuvaatimus taksapäätöksestä osoitetaan tupakkalain valvontaviranomaiselle (kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin), pois lukien valtuuston tekemät taksapäätökset.

Suoriteperusteiset maksut

Kunta perii hyväksymänsä taksan mukaiset maksut tupakkalain mukaisten hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä (90 §). Tupakkalain 90 §:n mukaisista maksuista on muutoksenhakuna hallintovalitus ilman oikaisumenettelyä hallinto-oikeuteen (106.2 §). Maksu määrätään yleensä pääasian (hakemuksen tai ilmoituksen käsittelyn) yhteydessä.

Tupakkalain valvontamaksu

Tupakkalain 91 §:ssä tarkoitettuun valvontamaksuun saa vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta (106 §, muutoksenhaku). Oikaisuvaatimus osoitetaan tupakkalain valvontaviranomaiselle. Oikaisuvaatimus on esitettävä kolmen vuoden kuluessa valvontamaksun määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin viimeistään 60 päivän kuluttua päätöksen tiedoksisaannista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jos valvontamaksu on saatettu virallisesti maksuvelvolliselle tiedoksi, on oikaisuvaatimus esitettävä viimeistään 60 päivän kuluttua.

Mikäli maksu on annettu tiedoksi postitse, asianosaisen katsotaan saaneen siitä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Mikäli maksu on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä (esimerkiksi verkkolaskuna), asianosaisen katsotaan saaneen laskusta tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Haettaessa muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Jos maksuvelvolliselle on virheen johdosta määrätty liikaa valvontamaksua, maksupäätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa maksun määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta (92 a §). Jos maksuvelvolliselle on laskuvirheen tai siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, ettei asiaa ole joltakin osalta tutkittu, jäänyt määräämättä valvontamaksu tai osa siitä maksuvelvollisen sitä aiheuttamatta, maksupäätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksunsaajan hyväksi voidaan tehdä vuoden kuluessa sitä seuraavan kalenterivuoden alusta, jolloin maksu määrättiin tai olisi pitänyt määrätä (92 b §).

Muutoksenhaku kunnan perimiin eläinlääkintähuoltolain maksuihin

Kunnaneläinlääkärillä on oikeus periä eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 11 ja 13 §:n nojalla antamistaan palveluista kotieläimen omistajalta tai haltijalta virkaehtosopimuksessa määrätty palkkio, matkakustannusten korvaus ja korvaus omistamiensa laitteiden käytöstä sekä korvaus käyttämistään lääkkeistä ja tarvikkeista aiheutuneista kustannuksista.

Eläinlääkintähuoltolain 35 §:n mukaan muutoksenhausta kunnan viranomaisen päätökseen säädetään kuntalaisissa (410/2015). Kunta voi periä 11 ja 13 §:ssä tarkoitetuista palveluista kotieläimen omistajalta tai haltijalta maksun kunnan järjestämistä toimitiloista ja työvälineistä sekä avustavan henkilökunnan palkkauksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi silloin, kun kotieläintä hoidetaan eläinlääkärin vastaanotolla (ns. klinikkamaksu). Kunta voi periä sille aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi maksun myös 13 §:n 3 momentissa tarkoitettusta keskitetystä yhteydenottopalvelusta. Klinikkamaksu sekä keskitetyn yhteydenottopalvelun maksu määrätään kunnan vahvistamassa taksassa. Kunnan taksoja koskevasta tai muusta viranomaisen päätöksestä oikaisuvaatimus osoitetaan valvontaviranomaiselle (kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin).

Kuntalain 137 §:n mukaan oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Jos päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös se, jolla on 1 tai 2 momentin nojalla oikeus tehdä kunnallisvalitus.

Lääkelain mukaisten maksujen muutoksenhaku

Lääkelain (395/1987) 54 d §:n mukaan kunta voi periä nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiluvan hakijalta vähittäismyyntiluvasta maksun. Lisäksi kunta voi periä vähittäismyyntiluvan haltijalta valvontaan liittyvistä toimenpiteistä vuosittaista valvontamaksua. Lupa- ja valvontamaksu voivat olla enintään suoritteiden tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruiset.

Kunnan perimät maksut (54 d §) on lisätty lakiin jälkikäteen eikä silloin ole huomioitu muutoksenhakua näistä maksuista. Lääkelain 102 §:ssä on tyhjentävästi luetteloitu ne päätökset, joihin sovelletaan oikaisua. Lääkelain 54 d §:n mukaiset maksut ei tähän luetteloon kuulu. Muun muutoksenohjauksen puuttuessa sovelletaan 102 §:n 5 momenttia eli 54 d §:n mukaisen maksujen muutoksenhaku on suora hallintovalitus hallinto-oikeuteen.

Vähittäismyyntilupamaksun ja valvontamaksun perusteista säädetään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa. Kunnan viranomaisen vahvistamiin ympäristöterveydenhuollon taksoihin haetaan muutosta tekemällä oikaisuvaatimus viranomaiselle (kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin).

Perustevalitus

Kun julkisoikeudellisesta maksusta on tehty hallintopäätös, maksuvelvollinen voi hakea muutosta säännönmukaisella muutoksenhaulla eli oikaisuvaatimuksella ja valituksella. Perustevalitus on käytettävissä silloin kun säännönmukainen muutoksenhaku ei ole käytettävissä, esimerkiksi kun valitusaika on kulunut umpeen.

Ympäristöterveydenhuollon maksuihin liittyvässä muutoksenhaussa tulisi ensisijaisesti käyttää laissa määriteltyjä muutoksenhakureittejä (oikaisuvaatimus). Perustevalituksen tekemiseen ei enää ohjata maksun yhteydessä (pois lukien lääkelain mukainen vuosimaksu).

Perustevalituksen voi tehdä sillä perusteella, että julkinen saatava on määrätty tai maksuunpantu virheellisesti. Perustevalitus on tehtävä viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu. Perustevalitus tehdään hallinto-oikeudelle.